

zajednici u proces odlučivanja, preuzme odgovornost za stvaranje podsticajnog okruženja i veći uticaj organizacija građanskog društva (civilnog sektora), poveća transparentnost i odgovornost za svoj rad.

Standardi javne etike su:

1. Transparentno pružanje usluga

Izabrani predstavnici, funkcioneri i lokalni službenici su otvoreni za javnost u donošenju odluka i aktivnostima koje preduzimaju. Postoje informacije za korisnike usluga o svim procedurama, troškovima, žalbenom postupku i drugom. Iste su dostupne korisnicima usluga a ograničenja postoje samo kada je to jasno utvrđeno zakonom (podaci koji su povjerljivi ili kada je u pitanju zaštita privatnosti).

Informacije za korisnike usluga se publikuju i dostupne su svima. Korisnici usluga su dobro informisani i dobijaju povratne informacije.

Koriste se razni servisi za pružanje usluga / servis desk, građanski biro, informativni centri, pultovi i slično/

2. Odgovornost

Opština je razvila i sprovodi kvalitetne procedure za borbu protiv korupcije kojima se osigurava povjerenje javnosti i smanjuju mogućnosti za zloupotrebe i neetička ponašanja, i vrši njihovu reviziju u cilju unapredjenja etičkog ponašanja u lokalnoj samoupravi.

Redovno se vrši procjena od rizika za moguće zloupotrebe i neetička ponašanja. Promovišu se aktivnosti opštine na ustanovljavanju procedura za podnošenje žalbi, predstavki i pritužbi.

3. Učešće građana

Utvrđeni su način i postupak za učešće građana, nevladinih organizacija, privatnog sektora i svih ainteresovane grupa u proces odlučivanja u opštini. Oni mogu da izraze stavove i mišljenja u procesu izrade i donošenja opštinskih odluka, planova, drugih akata ili utvrđivanju opštinskih politika i da dobiju povratnu informaciju.

Putem medija i drugih sredstava obezbijeđen je pristup informacijama o opštinskim odlukama, planovima i aktivnostima.

Lokalni službenici su otvoreni u svojim aktivnostima i donošenju odluka, osim u slučaju propisanih ograničenja u odnosu na pristup informacijama,

Indetifikovani su ključni zainteresovani subjekti i grupe u opštini i održavaju se redovni sastanci i kontakti sa njima.

Opština je uspostavila strateške saveze sa svim grupama i zainteresovanim subjektima u zajednici.

Redovno se koriste metodi za prikupljanje potreba korisnika usluga radi planiranja usluga.

4. Profesionalizam

Postoj jasan okvir, standardi i smjernice za zaposlene o tome što treba da rade i kako da obavljaju svoje poslove i zadatke, kao i njihova odgovornost u slučaju kada ih ne izvršavaju ili nekvalitetno vrše.

Zapošljavanje, obuka i unapredjivanje se promovirše kako bi se obezbjedio visok nivo kompetentnosti u radu. Postoje procedure za zapošljavanje i unapređenje, jasan opis poslova i kriterijumi za izbor.

Sprovode se programi obuke na polju javne etike i borbe protiv korupcije.

5. Transparentno donošenje odluka

Opština pruža informacije građanima i drugim subjektima u zajednici o opštinskim prihodima i rashodima, planovima, programima i aktivnostima od značaja za lokalno stanovništvo.

Odluke o raspodjeli sredstava i rashodima su fer i predmet su nadzora.

Procedure unutrašnje i eksterne revizije su nezavisne.

Izabrani predstavnici, funkcioneri i službenici moraju prijaviti postojanje sukoba interesa i povući se iz procesa odlučivanja, kada takav sukob postoji.

6. Liderstvo

Za izabrane predstavnike, funkcionere i lokalne službenike i namještenike utvrđena su pravila i standardi ponašanja etičkim kodeksima koje je opština donijela.

Potpisane su izjave o prihvatanju etičkih kodeksa i pridržavaju se istih.

Opština ima plan za promovisanje etičkih kodeksa i standarda. Funkcioneri promovirše i podržavaju utvrđena pravila ponašanja kroz dobro vođstvo i da daju primjer zaposlenima.

Liderstvo predstavlja proces kojim se inspirirše zaposleni da vrijedno rade na ostvarivanju zadataka opštine, razvijanju njihovih potencijala i timski rad: Lideri podržavaju nove ideje i inovativnost zaposlenih, doprinose jačanju zadovoljstva zaposlenih što rade u lokalnoj samoupravi i što doprinose dobiti građana i zajednice.

U praksi su jedinice lokalne samouprave na različitim nivoima u pogledu uspješnosti rada. Svaka od njih treba da teži rada da unaprijedi svoj rad i da dostigne najveće standarde. U okviru standarda daje se čitav niz aspekata rada u lokalnoj samoupravi, preko nivoa 1 (osnovni nivo), nivoa 3 (srednji nivo), do nivoa 5 (napredni nivo), za svaki od utvrđenih standarda. Na taj način, omogućava se da lokalna samouprava ocjeni rezultate svoga rada, u okviru datih nivoa i utvrđenih standarda, i u zavisnosti od toga, da utvrdi u kojim oblastima može da unaprijedi svoj rad.



EUROPEAN UNION



Zajednica opština Crne Gore

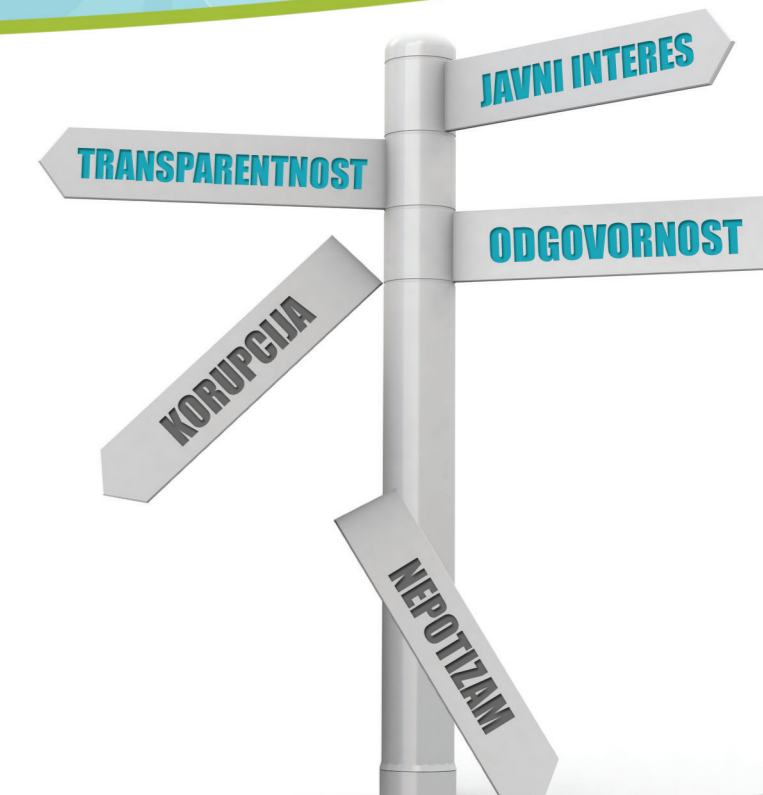


COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Jačanje lokalne samouprave u Crnoj Gori – faza II – 2009-2011

JAVNA ETIKA

U LOKALNOJ SAMOUPRAVI



EU projekat kojim rukovodi Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori a sprovodi Savjet Evrope

Javna etika u lokalnoj samoupravi

Razvoj pravnih i etičkih normi o pravilima ponašanja i odgovornosti svih nosilaca javnih funkcija i lica koja obavljaju poslove od javnog interesa predstavlja jedno od ključnih područja na planu reforme lokalne samouprave.

Uspostavljanje i njegovanje etičkog javnog života i etičke sredine uslov je za transparentnu, odgovornu i efikasnu lokalnu samoupravu i za razvoj lokalne demokratije.

Ovaj proces na lokalnom nivou treba da pokreće rukovodeća i politička elita u lokalnoj samoupravi.

Za promjenu kulture rada i ponašanja, jačanje principa transparentnosti i odgovornosti u radu, promjenu odnosa prema građanima i zajednici odgovorno je, prije svih, rukovodstvo u lokalnoj samoupravi i njeni izabrani predstavnici.

Svojim ličnim primjerima, promovisanjem odgovornosti, jačanjem profesionalizma i ponašanjem u skladu sa etičkim pravilima, oni mogu uvoditi nove vrijednosti unutar lokalne samouprave i inicirati promjene koje treba da dovedu do pune afirmacije stava o tome da se jedna lokalna samouprava mora i treba voditi na ispravan, pošten i odgovoran način.

Etički kodeksi

Etički kodeks izabranih predstavnika i funkcionera i Etički kodeks lokalnih službenika i namještenika po prvi put su donešeni kod nas. Kao takvi, oni traže istinsku spremnost za uvođenje u život. Zbog toga je potrebno neposredno angažovanje lokalnih vlasti i najšire javnosti kako bi navedeni dokumenti unaprijedili i nametnuli moralni okvir za odgovorno ponašanje nosilaca javne funkcije na lokalnom nivou i zaposlenih u lokalnoj samoupravi.

Etički kodeksi definišu pravila i standarde ponašanja kojih treba da se pridržavaju izabrani predstavnici, funkcioneri i lokalni službenici u vršenju funkcija i obavljanju dužnosti javne službe.

Cilj donošenja kodeksa je da se upoznaju građani kakvo ponašanje imaju pravo da zahtijevaju i očekuju od nosilaca javnih funkcija i zaposlenih u lokalnoj samoupravi, jačanje javnog interesa, da se podrže lica na koje se odnose etički kodeksi u dostizanju i poštovanju utvrdjenih standarda, radi stvaranje uslova za izgradnju povjerenja i političkog ambijenta u kojem će se vrednovati učinak svakog nosioca javne funkcije i zaposlenog u lokalnoj samoupravi, kao i radi uspostavljanja efikasnog mehanizma u borbi protiv korupcije na lokalnom nivou.

Sa pravilima i standardima ponašanja nosioci javnih funkcija i zaposleni u lokalnoj samoupravi upoznaju javnost i na taj način iskazuju spremnost, da će se, u cilju istinske demokratizacije političkog života na lokalnom nivou i stvaranja povjerenja građana, istih pridržavati u svom svakodnevnom radu u vr[enju javne funkcije i obavljanju službe.

Prihvatanje pravila ponašanja kodeksa i potpisivanje izjave nosilaca javnih funkcija i zaposlenih da će se rukovoditi i ponašati u skladu sa kodeksima predstavlja akt njihovog samoobavezivanja. Pisana izjava o prihvatanju i pridržavanju pravila i standarda ponašanja utvrđenih kodeksom predstavlja moralni čin koji se očekuje od svakog nosioca javne funkcije i zaposlenog u lokalnoj samoupravi. Javnost treba da je na odgovarajući način upoznata o tome koji su nosioci javnih funkcija potpisali izjavu.

Etički kodeks izabranih predstavnika i funkcionera

Pravila ponašanja koja važe za izabrane predstavnike i funkcionere su: **poštovanje zakona; prvjenstvo javnog intresa; poštovanje izborne volje građana; čuvanje ugleda funkcije; savjesno, pošteno i nepristrasno donošenje odluka; otvorenost i odgovornost za odluke i postupke, poštovanje drugih.**

Kodeks propisuje niz pravila ponašanja za nosioca javne funkcije, kao što su: **zabrana sukoba interesa, ograničenja u vršenju obavljanja više funkcija, zabrana korišćenje funkcije i ovlašćenja po osnovu funkcije u cilju ostvarivanja ličnih interesa, javnost rada i preduzimanje mjera u borbi protiv korupcije na lokalnom nivou.**

Etički kodeks lokalnih službenika i namještenika

Kodeks utvrđuje pravila ponašanja za lokalne službenike i namještenike, daje smjernice i određuje proceduralna pravila za njegovu primjenu i na taj način promoviše uspostavljanje i održavanje demokratske administracije u lokalnoj samoupravi koja uživa povjerenje i opštu društvenu podršku.

Kodeks izražava vrline i vrijednosti kojih treba da podržava lokalni službenik i njegovu posvećenost javnim interesima i građanima.

Principi koji važe za lokalnog službenika i namještenika su: integritet, pravičnost, odgovornost, profesionalnost, efikasnost, objektivnost, nepristrasnost, politička neutralnost, poštenje, poštovanje različitih uvjerenja i vrijednosti svih članova zajednice

Etičke komisije

Za praćenje primjene etičkih kodeksa osnivaju se etičke komisije.

Etičke komisije se osnivaju odlukom skupštine.

Za rad etičke komisije je od presudnog značaja da se obezbijedi:

- samostalnost i nezavisnost u radu,
- jasno definišu nadležnosti i procedure koje u radu primjenjuje ;
- ocjenjivanje, po proteku određenog vremena, rada komisije u odnosu na uvrđene nadležnosti i poštovanje kodeksom utvrđenih pravila i standarda ponašanja, i drugo.

Izbor članova etičkih komisija, kao depolitizovanih tijela, vrši se na osnovu javnog poziva. Članstvo u komisijama treba da bude iz različitih struktura i da obezbijeduje širok krug predstavnika lokalne zajednice. Članovi komisije treba da budu lica koja su poznata u javnosti po svojim visokim moralnim kvalitetima i koja uživaju ugled u sredini u kojoj žive i rade.

Kandidate za članove etičkih komisija mogu da predlažu: pojedinci, grupe građana, nevladine organizacije, naučne, obrazovne, kulturne, sportske i druge organizacije.

Prilikom izbora kandidata treba cijeniti i sljedeće: zainteresovanost kandidata za standarde javnoga života; želja da se služi lokalnoj zajednici; nezavinost od bilo koje političke partije; objektivnost i nepristrasnost; znanje i vještine o procedurama i sprovođenju odluka, i drugo.

- Efektivnost rada Komisija -

Efektivnost rada Komisija ne zavisi samo od efektivnosti praćenja primjene Kodeksa i poštovanja utvrdjenih pravila i procedura. Način rada i ponašanje članova komisije treba da bude dobar primjer integriteta i nezavisnosti u radu.

Jedinice lokalne samouprave obezbjedjuju uslove za rad komisija: radni prostor, opremu i potrebna sredstva za funkcionisanje.

Funkcije Etičkih komisija

Ključne funkcije etičkih komisija su:

- preduzimaju aktivnosti radi upoznavanju izabranih predstavnika, funkcionera i zaposlenih sa odredbama etičkih kodeksa i na potpisivanju izjava o prihvatanju i pridržavanju odredaba istih;
- prate da li se lica na koje se odnose kodeksi pridržavaju njihovih odredaba,
- prikupljaju informacije i podatke koje se odnose na ponašanje izabranih predstavnika, funkcionera i zaposlenih u vezi sa etičkim kodeksima;
- postupaju po predstavkama, pritužbama i inicijativama građana, pravnih lica i drugih subjekata u zajednici i po sopstvenoj inicijativi;
- prate i analiziraju događaje i pojave od značaja za uspješnu primjenu kodeksa,
- pokreću inicijative za donošenje novih propisa ili za izmjenu i dopunu propisa koji se odnose na prava i obaveze lica na koja se odnose kodeksi;
- informišu skupštinu i javnost o primjeni odredaba Etičkih kodeksa, i drugo.

Predstavka / pritužba

Svako može da podnese predstavku u slučaju povrede etičkog kodeksa od strane izabranog predstavnika i funkcionera lokalne samouprave i da podnese pritužbu zbog povrede odredaba etičkog kodeksa od strane lokalnog službenika i namještenika.

Predstavka/pritužba se podnosi etičkim komisijama.

O postupanjima po predstavkama i pritužbama etička komisija obavještava podnosioca, skupštinu, predsjednika opštine i javnost.

Standardi javne etike u lokalnoj samoupravi

Cilj standarda je da pomognu stvaranju efikasnije, transparentnije i odgovornije lokalne samouprave, a time i do razvoja demokratije na lokalnom nivou. Standardi pružaju mogućnost jedinicama lokalne samouprave da procijene svoju efikasnost u šest ključnih oblasti javne etike: (1) transparentno pružanje usluga, (2) odgovornost, (3) učešće građana, (4) profesionalizam, (5) transparentno donošenje odluka i (6) liderstvo.

Svrha standarda je da pruže podršku lokalnoj samoupravi da postane efikasan, jeftin i kvalitetan servis građana i subjekata koji posluju na njenoj teritoriji, da je privlačna sredina za inesticije i siguran partner i da stvara uslove za ekonomski razvoj. Da bi to mogla da postane lokalna samouprava treba da svori uslove za veće informisanje i uključivanje građana i svih drugih grupa u